

Referințe bibliografice

1. Brezeanu O. Prevenirea criminalității la început de mileniu. București: România de mâine, 2001, 242 p.
2. Шиханцов Г.Г. Криминология. Москва: Зерцало, 2001, 359 с.
3. Chirița V. Măsuri special-criminologice de prevenire a traficului de femei. În: Materialele Conferinței științifico-practice internaționale „Probleme actuale privind combaterea traficului de femei”. Chișinău: Tipogr. Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, 2011, p.p. 169-174.
4. Larii Iu. Criminologie. Chișinău: Tipogr. „Elena V.I.”, 2004, 150 p.
5. Ыскаукылы Н. Проблемы профилактики транспортных преступлений. În: http://www.rusnauka.com/6_NITSB_2010/Pravo/55635.doc.htm (accesat la 22.01.2017).
6. Legea privind siguranța traficului rutier, nr. 131, din 07.06.2007, art. 7. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 103-106, din 20.07.2007.
7. Криминология. Учебник. Под ред. В.Н. Кудрявцева, В.Е. Эминова. Москва: Юрист, 1999, 678 с.
8. Криминология. Учебник для вузов. Под ред. В.Н. Бурлакова, Н.М. Кропачева. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет, 2004, 427 с.
9. Budeci V. Răspunderea penală pentru infracțiunile în domeniul transportului rutier. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2014, 213 p.
10. Долгова А.И. Криминология. Москва: Норма, 2009, 384 с.
11. Codul contravențional al Republicii Moldova, nr. 218, din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 3-6, din 16.01.2009.

Recenzent:
R.COJOCARU,
doctor in drept, conf.univ.

Date despre autori:

LARII Iurie,
doctor în drept,
conferențiar universitar
CANANĂU Anatolie,
doctorand

LARII Iurie,
phd, associate professor, director of
the Department of science, projects
development and cooperation of the
Academy „Ștefan cel Mare” of MIA
E-mail: iurielarii72@gmail.com
Tel: 022725133
CANANAU Anatolie,
doctoral student
E-mail: anatoliecananau@mail.ru
Tel: 079603358

CZU 343.98

PREVENIREA COMITERII CRIMELOR DE CĂTRE MINORI PRIN MĂSURI DE STĂPÎNIRE INDIVIDUALĂ

Octavian BEJAN,

doctor în drept, criminolog,
Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

REZUMAT

Criminalitatea minorilor îmbracă noi forme, deosebit de periculoase. Viața impune căutarea unor noi căi de cercetare criminologică a fenomenului. Prevenirea criminalității minorilor poate fi îndeplinită prin măsuri generale și individuale. Unele dintre aceste măsuri individuale pot fi luate de părinți, educatori și învățători. Ne-am desfășurat cercetarea criminologică, aplicând metoda construcției abstracte, metoda observării, metoda interviului, metoda documentară și metoda experimentului. Ca urmare, am descoperit zece metode de stăpînire și îndreptare a purtării copilului, care contribuie la prevenirea crimelor. Cercetarea noastră a arătat că o metodă poate fi bună în unele împrejurări, iar altele – în alte împrejurări. Toate metodele au laturi puternice și slabe. Nici o metodă nu îi poate îndrepta și stăpîni pe toți copiii. Delimitarea, definirea și descrierea acestor metode va ușura cercetarea lor științifică și aplicarea lor conștientă.

Cuvinte-cheie: criminologie, crimă, criminalitatea minorilor, prevenire individuală, metodă.

LA PRÉVENTION DE LA COMMISSION DES CRIMES PAR LES MINEURS AU MOYEN DES MESURE DE MAITRISE INDIVIDUELLE

Octavian BEJAN,

docteur en droit, criminologue,
Institut des Sciences Criminelles et Criminologie Appliquée

SUMMARY

La criminalité de mineurs habille de nouvelles formes, particulièrement dangereuses. La vie nous impose chercher nouveaux chemins de recherche criminologique du phénomène. La prévention de la criminalité de mineurs peut être réalisée par des mesures générales et individuelles. Certaines mesures individuelles peuvent être prises par les parents, les éducateurs et les enseignants. Nous avons déployé notre recherche en utilisant la méthode de la construction abstraite, la méthode d'observation, la méthode de l'entrevue, la méthode documentaire et la méthode d'expérience. Par la suite, nous avons découvert dix méthodes de maîtrise et correction du comportement de l'enfant, qui contribuent à la prévention des crimes. Notre recherche a montré qu'une méthode peut être bonne dans certaines circonstances et autres – dans d'autres circonstances. Toutes les méthodes ont des aspects forts et faibles. Aucune méthode ne peut pas corriger et maîtriser tous les enfants. La délimitation, définition et description des méthodes découvertes va simplifier leur recherche scientifique et leur application consciente.

Mots-clés : criminologie, crime, criminalité de mineurs, prévention individuelle, méthode.

Problema. Criminalitatea minorilor cunoaște schimbări însemnate, mai ales în latura care ține de violența criminală. Bunăoară, toată lumea este astăzi înspăimântată și tulburată de ciocîrtirile în masă la care

se dedau unii adolescenți în școli. Căzurile se înmulțesc și apar în diferite țări. Practica anticrimă resimte nevoia de noi cunoștințe criminologice, o dată ce nu poate ține în frâu purtările criminale ale minorilor și pare depășită de

noile forme de vădire a criminalității minorilor. Întrucât au loc aceleași procese ca și în țările în care criminalitatea minorilor se schimbă la față, este de așteptat că criminalitatea minorilor din țara noastră va cunoaște aceleași schimbări. Unele semne sînt de față, cum ar fi relațiile sexuale destrăbălate între copiii mai răsăriți cu cei mai mici sau chiar de aceeași vîrstă, al căror număr este în creștere.

Actualitatea temei de cercetare. Prevenirea crimelor în rîndul minorilor poate fi înfăptuită prin măsuri atît generale, cît și individuale. Deoarece prevenirea generală a fost delăsată, capătă o însemnătate crescîndă prevenirea individuală. Or, prevenirea individuală stă la îndemîna oricui este conștient de nevoia de a preveni purtările criminale ale copiilor. Mai mult decît atît, un ins poate acum lua măsuri care se răsfrîng asupra unui număr mare de oameni, datorită rețelelor informatice de socializare.

Scopul și sarcinile cercetării. Cercetarea criminologică, ale cărei descoperiri le înfățișăm în acest articol științific, a urmărit descoperirea a cît mai multe metode de stăpînire a purtărilor minorilor de către părinți, educatori și învățători. Pentru a ajunge la acest capăt, ne-am pus următoarele sarcini: a) a descoperi metodele de stăpînire individuală a purtărilor copiilor, b) a face o descriere generică a metodelor de stăpînire individuală a purtărilor copiilor și c) a învedera unele tehnici și procedee de aplicare a metodelor de stăpînire individuală a purtărilor copiilor.

Cunoașterea științifică la temă. Criminalitatea minorilor a fost supusă cercetării științifice de către Ion Batcu, Dumitru Grama, Victor Guțuleac, Valeriu Țurcan, Oxana Rotaru, Igor Ciobanu, Gheorghe Baciuc, Vitalie Armașu, Stela Botnaru, Svetlana Rusnac, V. Doagă, Larisa Miculeț, Evgheni Martîncik, A. Vdovin, N. Emelin, L. Kuzimenko, G. Moșak, Vasile Preda, A. Roșca, Ion Pitulescu, K. E. Igoșev, Maurice Cusson, Marc Le Blanc, René Carbonneau, Jean Trépanier, Kate Friedlander, Michel Rufin, precum și mulți alții.

Metodele aplicate și materialele folosite. În timpul cercetării criminologice, am folosit metoda construcției abstracte, metoda observării, metoda interviului, metoda documentară și metoda experimentului. Cu ajutorul metodei construcției abstracte, au fost interpretate datele adunate și obținute unele cunoștințe noi. Observării a fost supusă viața unor oameni și activitatea specializată (grădinițe de copii, școli, centre de deținere a minorilor ș.a.). Întrevederile au cuprins specialiști și oameni de rînd. Dintre documente, au fost cercetate procedurile din centrele de deținere a minorilor. Experimentul a constatat în încercarea tuturor metodelor descoperite. Materialul empiric a fost strîns din Republica Moldova, România și Canada.

Rezultatele obținute și discuții. Părinții, educatorii și învățătorii pot contribui la prevenirea crimelor prin stăpînirea și îndreptarea purtării minorilor.

Din cercetările noastre reiese că părintele, educator sau învățătorul poate folosi următoarele metode pentru a-l face pe copil să îi urmeze cerințele și să se poarte cuviincios: 1) să îi dea bune pilde, 2) să îl învețe bune purtări, 3) să îl îndepărteze de pildele rele, 4) să îl convingă, 5) să îi sustragă atenția, 6) să îi atingă simțămintele, 7) să îl lipsească de o plăcere, 8) să îl împiedice să facă ceea ce face, 9) să îl înspăimînte și 10) să îi facă durere.

A da bune pilde copilului. În cea dintîi parte a vieții, omul învață precumpănitor de la cei din jur sau se conduce de ceea ce este depus în firea lui. El îi urmărește sau vede pe nevrute ceea ce fac oamenii dimprejurul lui și face ceea ce fac ei. O dată cu înaintarea în vîrstă, se dezvoltă puterea lor de gîndire și copiii încep să născocescă purtări care nu pot fi văzute la alții. Se aprinde creativitatea în cugetul lor. Părintele, educatorul și învățătorul nici nu sînt conștienți că ceea ce au făcut copiii și lor nu le-a fost pe plac se regăsește în purtarea lor. Așa este omul, vede mai ușor paiul din ochiul altuia decît bîrna din ochiul lui. Din clipa în care a devenit părinte, educa-

tor sau învățător, omul are obligația de a-și trece bine prin sită purtările. Nu este deloc ușor, căci deprinderile de o viață se schimbă cu mare greutate. Este nevoie de o mare încordare pentru a-ți stăpîni apucăturile rele. Facem cu ușurință ceea ce ne-a intrat în deprindere și cu mare cheltuială de putere ceea ce facem din voință, din sineimpunere. Dacă vrea ca copilul să fie mai bun, atunci părintele, educatorul și învățătorul va fi nevoit să devină și el mai bun. Este greu, bineînțeles, să te stăpînești deplin atunci cînd ești frînt după o zi de lucru chinuit. Părintele care vădește plecăciune față de cei care au purtări alese își face odorul să tindă să le semene, să vrea să devină ca aceștia. Celor mai mulți dintre copii nu le scapă aceste mici mișcări ale corpului, care par nevăzute.

A-l învăța bune purtări pe copil. Părintele, educatorul și învățătorul îl poate învăța pe copil nu numai prin purtările sale, ci și cu grai viu, uneori arătîndu-i cum să facă ceva. El îi va spune ce să facă în diverse împrejurări de viață. Este bine ca această învățătură să fie însoțită de demonstrații faptice în unele cazuri. Bunăoară, părintele, educatorul și învățătorul îl vor îndemna pe copilul său să spună „Bună ziua!” bunicuței sau vecinei, îi vor arăta cum să își spele mîinile, îi vor arăta cum se cuvinte să stea mînerul de la aragaz sau îi vor spune că este bine să îi răspunzi împăciuitor unui om rău crescut, care îi aruncă urît în față așa cuvinte „Țineți, femeie, copilul, căci mă calcă pe picioare”, folosind astfel de cuvinte: „ne pare rău, dar noi sîntem mici. Iertați-ne! Vom încerca să nu vă mai călcăm pe bătători”. Cu cît copilul este mai răsărit, cu atît învățătura se prinde mai ușor de el. Totuși, ea este binevenită din primele zile de viață. Copilul se deprinde cu vocea învățătoare a părintelui, începe să învețe cuvinte ș.a.m.d. Pe măsură ce înaintază în vîrstă, părintele poate să își desfășoare mai tare învățătura. Unii copii încep la o vîrstă mai fragedă, iar alții la o vîrstă mai mare să se opună învățaturii, deoarece vor să fie privite ca niște făpturi capabile de multe. Unii părinți fac pa-

sul înapoi în fața acestei opreliști. Ei ar face bine să nu își înceteze învățătura. Nu este nevoie să aștepte schimbări fulgerătoare. Este îndeajuns să nu le-o bage pe gît copiilor, să o facă printre altele și să aibă răbdare. Tuturor oamenilor, chiar și celor mici, nu le place să fie obrăzați. Se întâmplă că copiii o mărturisesc, spunînd verde în ochi așa: „eu merg cu voi numai dacă nu mă certați”. Schimbarea cuvintelor și vocii poate înmuia încăpăținarea omului. Toată această învățătură se depune în mintea copilului. Uneori, peste numai cîteva ore sau cîteva zile, alteori peste cîteva ani, ea încolțește și dă fructele dorite. Cea mai mare putere a învățării vine de la sădirea nevoilor morale în mintea copilului. Părintele îi formează nevoi morale copilului atunci cînd îi spune că „nu este frumos” sau „este frumos”, „este rușinos”, „nu este bine” sau „este bine” ș.a.m.d., fără a-i da explicații. Copilul învață astfel că unele lucruri sînt bune sau sînt rele, deși nu pot fi pătrunse pînă în străfund de mintea omenească. El învață să folosească, fără a își pune întrebări, unele purtări în viață. O dată ce au lăsat rădăcini în conștiință, nevoile morale îl fac pe om să își dorească cu ardoare să fie cuviincios. Purtările urite îl vor face să se simtă neplăcut.

A-l îndepărta pe copil de la pildele rele. Purtările rele sînt molipsitoare. Copilul nu este conștient că nu tot ceea ce face un om mare este bun de urmat. El înhață din zbor vorbele și purtările acestora, chiar și pe cele rele. Copilul vede cum cineva bagă o țigară în gură, găsește repede un bețișor sau un alt lucru asemănător și face aceleași mișcări pe care le face fumătorul. Vorbele părintelui, educatorului sau învățătorului se lovesc ca nuca de perete. El poate să încerce să își țină copilul la depărtare de pildele rele. Se va feri de locurile în care se adună bețivii și alți inși cu apucături răufăcătoare. Nu îl va lăsa să își petreacă timpul alături de copii neobrazăți și puși pe rele. Va alege filmele cu desene animate pe care le va privi copilul și cărțile pe care le va citi el. Va căuta să nu îi dea voie să umple de sine stătător prin foietele

din rețeaua informatică globală „Internet”. Le va însoți pe mamicile sau pe tăticii care dau învățături bune copiilor. Firește, nimeni nu își poate rupe copilul de restul lumii, poate doar cei care s-au ascuns prin păduri necuprinse. Copii de orice teapă vin la grădinița de copii și în școală sau se plimbă prin curțile caselor și pe drumuri. Scrieri și desene urite stau pe pereți, garduri, mese, scaune ș.a. Unele anunțuri publicitare strică mintea copiilor, ca și pe cea a oamenilor mari. Nu toți educatorii și învățătorii se poartă așa cum și-ar dori părinții. Copiii se pot uita în foietele desfrîinate sau criminalizate din Internet acasă la prietenii lor nesupravegheați de părinți. Frații mai mari îi pot învăța lucruri care nu sînt pentru vîrsta celor mai mici. Părintele nu poate decît să restrîngă numărul lucrurilor rele care pot intra în capul copilului său neapărat.

A-l convinge pe copil. Îl putem face pe copil să facă ori să nu facă ceva, explicîndu-i de ce este nevoie să fie așa și nu altminteri. Părintele, educatorul sau învățătorul îi va spune că dinții nespălați se strică, că lovirea altuia îl face să sufere, că privirea îndelungată a televizorului scade vederea, că băgatul unor lucruri în priză electrică îl poate răni, că aprinderea focului poate mistui locuința, precum și multe altele. Explicarea își atinge ținta numai în măsura puterii de înțelegere a copilului. Cu cît se dezvoltă mintea copilului, cu atît el înțelege mai multe. Bineînțeles că, în unele cazuri, copilul ascultă de explicațiile părintelui, educatorului, învățătorului sau ale unui semen mai mare, numai deoarece îl privește ca pe cineva care cunoaște mai multe, ca pe un cunoscător. Alteori, copilului i se pare că el a înțeles ceea ce i-a explicat părintele sau învățătorul și că ceea ce i s-a spus este convingător, îndreptățit. Slăbiciunea explicării se trage din supunerea totală față de înțelegere. Copilul preia și urmează numai ceea ce înțelege și socotește că este îndreptățit. Din observările noastre științifice reiese că, în cazul în care creșterea copilului este făcută numai prin explicare, copilul își plămădește o gîndire de judecă-

tor, hotărînd ce este bine și ce este rău, adică ce este logic și ceea ce nu este logic. Întrucît nu are destulă putere de cugetare, el respinge prea multe purtări bune și, dinopus, își însușește prea multe purtări rele. Această înclinație rămîne și la maturitate, în lipsa unor nevoi morale călăuzitoare. Să nu uităm că omul nu le cunoaște pe toate. Mai mult decît atît, el poate observa din viață că unele purtări îi fac rău și lui, și altora, și conviețuirii semenilor, fără a putea explica de ce se întâmplă așa. Nu sînt rare aceste cazuri. Nici oamenii de știință nu pot aduce lumină asupra multor lucruri sau, altfel zis, fenomene din lumea necuprinsă.

A sustrage atenția copilului. Viața copilului este ca o bijbiire într-un ținut necunoscut. Copilul parcă așteaptă să fie dus de căpăstru într-o lume în care nu prea se descurcă de sine stătător, deși îi place să se simtă atotputernic. Părintele, educatorul și învățătorul poate folosi această înclinație a copilului, pentru a îl duce pe calea cea dreaptă. Dacă copilul vrea să se joace cu un cuțit, atunci părintele îi va arăta o carte încîntătoare. Dacă copilul vrea să privească televizorul, atunci părintele îi va propune să se joace într-un joc care este pe placul copilului sau care ar putea să îl intereseze. Dacă copilul vrea să rotească mînerul de la aragaz, atunci părintele îi va arăta ceva peste geam. Dacă copilul vrea să strice un lucru din casă, atunci părintele îl va gîdili. La copiii mai măricei, sustragerea atenției poate fi făcută prin ținere în diverse îndeletniciri: lucru casnic sau pe deal; reparare a mașinii; participare la cercuri sportive, muzicale, tehnice, de dans ș.a.; ajutor dat bunelor sau altor bătrîni; învățarea lecțiilor de la școală; practicarea sporturilor împreună cu copilul sau urmărirea acestora la televizor, dar mai ales la locul desfășurării. Copilul are o nevoie neastîmpărată de a face ceva. Or el face ceva bun, or el face ceva rău. Cei prinși în îndeletniciri binefăcătoare nu mai au timp și putere pentru gînduri și fapte rele. Cele mai bune sînt îndeletnicirile la care participă și oamenii mari, părinți, bunici, educatori sau învățători. Mai greu

este a găsi îndeletniciri care trezesc un viu interes într-un cuget de copil, mai ales al unor copii îndărătnici. Înșușirea cea mai de preț a acestui mijloc, ca și a altora asemănătoare, este că el nu tulbură sufletul copilului.

A atinge simțămintele copilului. Experimentele pe care le-am desfășurat au arătat că laudele schimbă purtarea copilului. Lauda îl împinge pe copil la fapte bune. El caută să afle ce așteaptă părintele de la el și să răspundă frumos așteptărilor părintești. Vorbele bune îl însuflețesc și îl poartă spre bine pe puiul de om. Fără laudă, copilul este mai mult static și fără tragere de inimă. Simțămintele copilului pot fi atinse nu numai plăcut, ci și dureros. Cel puțin unii copii sînt așa făcuți, încît nu suferă să le fie tulburate simțămintele plăcute. Simțămintele omului se hrănesc din purtările altora și din lucrurile care îi înconjoară. Bunăoară, un copil este atins de faptul că părintele, educatorul sau învățătorul este supărat. Este de ajuns să îi arate supărarea și copilul îi va face pe plac părintelui numai pentru a-i alunga supărarea din inimă. Părintele poate să își pună supărarea pe față atunci cînd copilul spune ceva urît sau care îl pune pe gînduri. Nu este ușor, dar nu strică ca părintele să încerce să îi atingă simțămintele fără a le răni. El urmează să descopere simțămintele copilului său și să nu întrecă măsura, cerîndu-i prea mult și prea des să se decică de plăcerile lui copilărești. Toate au un capăt, chiar și răbdarea copilului. Firește, unele simțăminte sînt șterse de timp și de dezvoltarea copilului. Mustrarea se înscrie în acest șir. Ea este unul dintre cele mai des folosite mijloace de astîmpărare a copiilor, mai ales a celor mai răsăriți, de către părinții, educatorii și învățătorii lor.

A-l lipsi de o plăcere pe copil. Copilul, ca și omul mare, este un ghem de dorințe. Nu este un ghem făcut din aște încîlcite, așa cum pare. Dorința este vocea unei nevoi. Corpul nostru este umplut cu nevoi. Nevoile sînt sufletești sau corporale. Printre cele sufletești, se află nevoia de a fi iubit și de a iubi, de a cunoaște, de a vorbi cu semenii, de a mânca ceea ce s-a deprins omul, de a

se îmbrăca așa cum se îmbracă ceilalți, de a fi cinstit sau de a-și da viața pentru țară și neam. Printre cele corporale, se găsește nevoia de a mânca, de a bea, de a dormi, de a răsufla, de a nu îngheța sau suferi din cauza căldurilor prea mari, de a se mișca sau de a se reface. Nevoile au o putere diferită. Unele sînt mai puternice, iar altele sînt mai slabe. Unele sînt mai nerăbdătoare, iar altele sînt mai răbdătoare. Nevoilor mai slabe le vine rîndul după îndeustularea celor mai puternice. Pe de altă parte, nevoile răbdătoare pot aștepta pînă la îndeustularea celor nerăbdătoare. Toate, împreună, sînt corpul și mintea omului pînă sînt îndeustulate. O dată îndeustulată o nevoie, omul resimte o plăcere, mai mare sau mai mică. După un timp scurt, următoarea nevoie neîndeustulată preia înțietatea. Așa se întîmplă fără încetare, căci nevoile nu pot fi saturate o dată pentru totdeauna. Îndeustularea lor ține un timp, după care ele reîncep să caute îndeustulare cu aceeași putere stăpînitoare. Copiii au nevoia de a se juca, de a avea jucării, de a privi televizorul, de a zburda cu semenii lor, de a se da cu sania, patinele, trotineta sau bicicleta, de a mânca bomboane sau alte dulciuri, de a cotrobăi prin Internet sau de a se îmbrăca așa cum se îmbracă alți copii. Orice lipsire de aceste plăceri îi face ascultători, ceea ce poate fi folosit pentru a le îndrepta purtările și a împiedica înrădăcinarea unor apucături rele. Părintele îi poate spune copilului că nu îi va cumpăra pantalonii sau sporturile pe care și le dorește, în cazul în care el nu încetează să mai folosească cuvinte urîte sau că nu îi va mai cumpăra jucării pînă nu va înceta să strice lucrurile din casă. El nu poate obține purtarea pe care o așteaptă de la copilul său, pînă nu îi va descoperi dorințele cele mai mari și mai arzătoare. Ce face, de fapt, părintele în astfel de cazuri? Îl impune să se decică de unele plăceri de dragul altora. Nu în toate cazurile copilul consimte însă o asemenea învoială. El poate încerca să se descurce de sine stătător, ba chiar mult mai rău decît era înainte. Bunăoară, în loc să înceteze să își petreacă timpul cu niște semeni destrăbalați sau

nerușinați, copilul se apucă să fure lucrurile pe care și le dorește. Lipsirea de plăcere este un mijloc puternic de înfrînare a înclinărilor neliniștitoare, dar el cere o îndemînare pe măsură. Părintele se va vedea obligat să își cugete mișcările și să aibă răbdare. Cel mai bine este ca lipsirea de plăcere să fie însoțită de obrăzare, căci copilul se va opune cu mai multă încăpăținare unei înfrînări calculate și reci. El o va privi ca pe o nepăsare și neînțelegere a unor nevoi dătătoare de fericire.

A-l împiedica să facă ceea ce face pe copil. Deoarece sînt mai puternici sau îndeajuns de puternici, părinții, educatorii sau învățătorii pot să îi împiedice pe copii să facă rele sau chiar crime. Oponerea poate îmbrăca multe straie, după cum este mai bine într-un caz dat. Părintele, educatorul sau învățătorul poate să nu îl lase pe copil să facă ceva, stînd în fața lui, îndepărtîndu-i mîna, ținîndu-l strîns în brațe, luîndu-i un lucru din mîini ș.a. Bunăoară, părintele poate dejuca vrerea neascultătoare a copilului de a aprinde televizorul, îndepărtîndu-i mîna de la butoane. El poate împiedica încercările acestuia de a ieși din casă, stînd în fața lui sau în fața ușii. Tatăl poate să îl oprească pe un copil care dorește să taie o perdea cu foarfeca, luîndu-i-o din mîna și punînd-o pe o poliță mai înaltă, la care acesta nu poate ajunge. De asemenea, părintele îl poate încleșta strîns în brațele sale, așa încît copilul să nu poată face ceva. El îl poate ține prins pînă îi pierd dorința de rele și nesupunere. Astfel, copilul nu are putința fizică, corporală de a-și îndeplini urzeala poznașă sau chiar criminală. Acest mijloc nu este lipsit de slăbiciuni. Or, părinții nu sînt întotdeauna acasă, din care cauză copiii rămîn fără supraveghere și opreliște.

A-l înspăimînta pe copil. Omul este înzestrat cu mijloace corporale înnăscute de descoperire și conștientizare a pericolelor, care îl ajută să supraviețuiască într-o lume în care moartea unei vietăți dă viață alteia. O vorbă răsplată, o privire încruntată sau o mișcare hotărîtă sînt îndeajuns uneori pentru a-l face pe copil să înțeleagă că este cazul să

își înceteze purtarea necuvenită. Unii părinți, educatori și învățători folosesc preamărirea ale unor pericole pentru a stăpîni purtările copiilor. Bunăoară, aceștia le spun așa: nu îmbla prin pădure, căci te va mânca lupul; nu te juca departe de mine, căci te va fura un om rău; nu lua bețe de jos, căci te vei îmbolnăvi și vei muri ș.a. Observările noastre ne dezvăluie că unii copii devin foarte fricoși, din cauză că părinții folosesc asemenea vorbe la tot pasul. De aceea, socotim că este mai bine a le folosi fără o preamărire și numai acolo unde le este locul. Astfel, este destul a-i spune copilului că se poate îmbolnăvi de la unele lucruri murdare de jos sau că nu este bine să se îndepărteze de el într-o pădure, deoarece se poate rătăci ușor.

A-i face durere copilului. Dureea este un semn pe care corpul îl dă minții, înștiințînd-o că a descoperit un pericol din afară sau dinăuntru. Ne doare, pentru că ne lovim sau ne lovește ceva, ne frigem, ne-a mușcat o vietate, ne-am înțepat sau ne pișcă ceva, auzim un sunet puternic, ne este foame, ne este sete, ne este somn, ne este frig sau, dinopus, ne este cald, am rămas fără putere ș.a. Ea îl impune cu o putere pe care cu greu o poate răbda să își schimbe purtarea pe om, adică să se ferească de o creangă, să își schimbe locul, să se apere, să fugă, să se ascundă, să mănînce, să bea apă, să doarmă, să se îmbrace sau să se dezbrace ș.a. Prin urmare, atunci cînd simte durere, copilul își schimbă purtarea și face altceva. Cu cît este mai mare durerea, cu atît se mișcă mai iute copilul. De aceea, părinții se folosesc de această pîrghie firească pentru a îndrepta purtarea prichindelului său. Ei îi impun astfel pe copii să aleagă între plăcerea născută dintr-o purtare necuviincioasă, însoțită de neplăcerea născută din durerea pe care le-o fac părinții, ca răspuns la purtarea lor, și neplăcerea de a rămîne cu o dorință neîmplinită, însoțită de plăcerea de a fi lăudat pentru bună purtare de părinte, educator și învățător. Unii o fac, deoarece le este mai ușor așa, iar alții o fac numai măsurat și numai atunci cînd celelalte căi nu au răsunset

în mintea copilului. De cele mai dese ori, părinții folosesc pișcatul, strîngerea, zgîlțirea, împingerea și lovierea (cu bățul, cu cureaua, cu coarda, cu frînghia ș.a.). De adăugat ținerea nemișcată a copiilor, adică părintele îi apucă mîinile și corpul sau picioarele și le ține nemișcate. Deoarece copiii nu pot sta mult timp nemișcați, ei încearcă să se smulgă din brațele părintelui, ceea ce le trezește o durere nesuferită care îi face să se supună voinței părintelui. Părinții care folosesc pedepsirea prin impunerea copilului să stea singur în odaia lui, mai recurg și la tîrîrea acestuia în acea odaie, în cazurile în care el nu vrea în ruptul capului să rămînă singur și revine în odaia în care se află toată familia, televizorul sau locul lui de joacă. Observările noastre ne-au arătat că nu toți copiii își schimbă purtarea din cauza durerii. Unii dau îndată înapoi, alții cedează mai greu, dar sînt și dintre cei care nu se lasă de purtarea lor răufăcătoare oricîtă durere le-ar fi aplicată. Cei snopiți în bătaie aleg uneori să fugă de acasă, în loc să își întoarcă fața apucăturilor rele și nedorite de părinți. Părinții se vor vedea nevoiți să fie foarte răbdători și mîntoși cu acești copii neastîmpărați. Este nevoie de a petrece mult timp cu ei și de a alege bine metoda în fiecare împrejurare. Nu folosește la nimic pîrghia durerii pînă cînd mintea copilului nu se coace îndeajuns pentru a înțelege legătura dintre purtarea sa și durerea pe care i-o stîrnește părintele ca răspuns la această purtare. Aceasta înseamnă că ea nu poate fi aplicată în primii ani de viață ai copilului. Părintele va înțelege că copilul are o minte destul de coaptă după purtările lui, care vor trăda că el a început să vadă bine legătura dintre ceea ce se petrece în jurul lui și dintre purtările lui și ceea ce se întîmplă. Bunăoară, micuțul își va lipi mîna de corp atunci cînd va vedea că ușa se închide sau își va apleca capul atunci cînd va trece prin ușă, stînd pe umerii tatălui.

Cel mai bine este ca părintele să folosească cu măsură diverse metode, după cum o cer împrejurările. Se poate întîmpla însă că nu este deloc limpede care metodă este mai bună într-o îm-

prejurare. Ce poate face? Poate încerca una după alta toate metodele pînă dă de cea care îl mulțumește. Bineînțeles că nu strică să treacă, pur și simplu, cu vederea unele abateri ale copilului său de la linia dorită. Vorba înțeleptului nostru: unde ai văzut babe frumoase și copii cuminiți? Să mai spunem că vin pe lume și copii cuminiți din fire, care ascultă dintr-o vorbă, așa încît părintele nu va folosi niciodată sau va folosi foarte rar o bună parte dintre metodele descrise.

Concluzii. Părintele, educatorul sau învățătorul poate folosi următoarele metode de stăpînire și îndreptare a copilului, care contribuie la prevenirea crimelor: 1) să îi dea bune pilde, 2) să îl învețe bune purtări, 3) să îl îndepărteze de pildele rele, 4) să îl convingă, 5) să îi sustragă atenția, 6) să îi atingă simțămintele, 7) să îl lipsească de o plăcere, 8) să îl împiedice să facă ceea ce face, 9) să îl înspăimînte și 10) să îi facă durere. O metodă poate fi bună în unele împrejurări, iar altele – în alte împrejurări. Toate metodele au laturi puternice și slabe. Nici o metodă nu îi poate îndrepta și stăpîni pe toți copiii. Delimitarea, definirea și descrierea acestor metode va ușura dezvoltarea acestora și aplicarea lor conștientă.

BEJAN Octavian,
prorector al Institutului de Științe
Penale și Criminologie Aplicată,
octavian.bejan@mail.md, tel.:
079402956.

BEJAN Octavian,
prorecteur de l'Institut des Sciences
Criminelles et Criminologie
Appliquée, octavian.bejan@mail.md,
tel.: 079402956.